

ANNO DOMINI DCCLXXI.

ISO SANGALLENSIS MONACHUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Apud Fabricium, Bibliotheca mediæ et infimæ Latinitatis.)

Iso magister, monachus S. Galli, et doctor nominatissimus, defunctus an. 871, pridie Id. Maii, teste Hermanno Contracto in Chron., et Hebidanno in Annalibus apud Goldastum tom. I Rerum Alemannicarum, in quo volumine obivus etiam Radbertus monachus; in ejus libro de Origine et Casibus monasterii S. Galli, multa in laudem Isonis leguntur pag. 12, atque imprimis pag. 22, seq. et 77, ubi laudantur ex ejus discipulis, Marcellus, Notkerus Babulus, Notkerus magister artis theoricæ, Radbertus, Tutilo, Hartmannus, etc. Ejusdem Isonis libri duo de *Miraculis S. Othmari* abbatis S. Galli exstant in eodem tomo primo Rerum Alemannicarum, pag. 180 - 189, et apud Mabillonium Sæc. III ord. S.

(a) Supervacaneum foret illas Isonis in Prudentium *Glossas* recudere, post nostram doctissimam juxta Arevali editionem Prudentii poematum. In iis scho-

A Benedicti, parte II, pag. 162. *Formula chartarum* in centuria apud eundem Goldastum, tom. II Alemannic., pag. 28, 30, 33, 36, 48, et 54, seq. Grimaldo abbate, adeoque ante an. 872, non an. 915, ut Goldastus pag. 5. (a) *Glossar. in Prudentium poetam*, ex duplici codice Caroli Widmanni et Jacobi Bongarsii vulgavit ad calcem Prudentii sui Joannes Weitzius, pag. 771-904, Hanov. 1613, in 8°. *Lexicon Latinum* ex omnibus veterum glossariis collectum sub nomine Salomonis episcopi, quod in monasterio S. Galli et Constantiæ in lib. cathedrali asservari Goldastus, pag. 144, testatur, nemo adhuc in lucem protulit. Fertur et carmina quædam composuisse, etiam ipsa necdum publica visa.

liis nil aliud reperiret lector, nisi quod in Arevali commentariis fusiis abundat. Cæterum ad quid proficerent *Glossæ* sine textu commentato? Edit.

ISONIS

DE MIRACULIS SANCTI OTHMARI

LIBRI DUO.

(Apud Mabillonium, Acta Sanctorum ordinis S. Bened., tom. III.)

PRÆFATIO AUCTORIS.

Hucusque virtutes et miracula ob sanctitatem beati Othmari abbatis cœlitus declarata Walafridus abbas vir doctus et sapiens, qui in litterarum scientia apud nostrates illustris ante alios habebatur, seniorum in cœnobio S. Galli conversantium relationibus seu etiam scriptis veritatis ratione plenissimis fidem accommodans, luculento satis sermone et veraci assertionem conscripsit. Sed quia nos fratres, in eodem cœnobio Deo militantes, post harum descriptionem virtutum multa miraculorum insignia circa corpus ejusdem viri divinitus manifestata esse co-

B gnovimus, aliqua ex his ad laudem et gloriam omnipotentis Dei styli officio memoriæ commendare curavimus: quatenus hinc liquido ab omnibus sanum sapientibus colligatur, quam digne ab hominibus honorificetur in terris, qui tam manifesta signorum attestatione quotidie glorificatur in cœlis. Non tamen ejus amore ducti aliqua in dubium venientia vel etiam falsitati obnoxia; sed ea tantum litteris titulare disposuimus, quæ et luce clarius constant acitata, et multorum narrationibus veraciter noscuntur esse probata.

LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Quibus miraculis B. Othmari sanctitas in basilica S. Petri claruerit.

Cum beati viri corpusculum, ab accessu popularis turbæ remotum, in oratorio principis apostolorum per multa annorum spatia quiesceret, plurimis signorum ostensionibus manifesta sanctitatis ejus indicia circa ejus tumulum frequenter ostensa apparuerunt. Nam multi ex nostræ congregationis fratribus, qui nocturnæ celebrationis vigilias prævenire solebant, causa orationis idem oratorium ingressi, cereos ardentis vitreasque lucernas sponte sua incensas frequenter se ibidem invenisse affirmabant. Angelorum etiam inter se choros ducentium suavissimus ibi concentus audiebatur: quorum præsentiam tanta luminis claritas prosecuta est, ut fenestræ ipsius ecclesiæ maxima splendoris illustratione clarescerent, locaque in vicino posita fulgoris sui immensitate perfunderent. Dulcissima quoque odoris fragrantia sæpius ibi narratur aspersa, quæ et naribus odorantium incognita, et sui jucunditate satis odorifera habebatur. Quibus profecto omnibus patet vir iste quanti apud Deum sit meriti, juxta cujus sepulcrum cereis atque lucernis sponte sua irradiatis angelicæ modulationis dulcedinem immensa luminis magnitudo consequitur, et incognita odoris fragrantia mortalium olfactu sentitur.

CAPUT II.

Quomodo Salomon episcopus ejus sanctimoniam in synodo perstringens triduanum jejunium induxerit.

Talibus igitur miraculorum indicibus vir Dei Othmarus post altarium S. Petri honorifice sepultus, annis triginta a quatuor et centum nonaginta quatuor diebus in pace quievit. Sed cum jam omnipotens Deus lucernam lucis operibus accensam hominumque negligentia diu in occulto positam ad exemplum atque illustrationem fidelium super candelabrum ponere, ac splendore sanctitatis ejus omnibus in domo Dei manentibus luminis sui gratiam vellet administrare; cœtus fratrum in cœnobio S. Galli sub regulari censura Christo devote famulantium, assiduas colloquiorum sermocinationes de meritorum ejus excellentia facere cœpit. Hujusmodi vero colloquiis idem fratres sese invicem cohortantes, **D** divino, ut credimus, numquam pariter omnes desiderare

* Nempe a translatione anno 830 facta in basilicam S. Petri, supra cap. 16; nam quæ hoc loco refertur, anno 864 facta est, testantibus Hepidanno, Hermanno et aliis.

^b De novæ basilicæ S. Galli dedicatione ante annum 860 facta legendus Notkerus in Martyrologio, xvi Kal. Nov., et Ratbertus cap. 6, a quo nonnihil de anno dissidet Hepidannus.

A cœperunt, ut sancti viri corpusculum ad beati Galli ^b ecclesiam, quæ jam, Deo opitulante, decenter adornata refulsit, iterato reduceretur. Dietante autem æquitatis ratione, cum hoc suo tantum consilio facere non ^c præsumerent, vitæ ejus libellum qui nostrorum solertia antecessorum multiplici testium adnotatione olim conscriptus ad nos pervenerat, venerabili episcopo Salomoni legendum contradunt, suæque voluntatis affectum, quo omnis ejusdem loci congregatio fervebat, aperiunt, ejus per omnia iudiciis ejusque obedire parati consiliis. Benivola autem pontifex, perspectis vitæ ejus exemplis, multimodas gratiarum actiones bonorum omnium auctori persolvit, quod bellatorem suum pro zelo justitiæ fortiter dimicantem tam apertis miraculorum ostensionibus declaravit. Remoto etiam dubietatis scrupulo, de sanctitate illius, quamvis certus exstiterit, nihil tamen temere nihilque de seipso inordinate sua sola auctoritate voluit diffinire: sed morte suo prudenti usus consilio, causa ecclesiasticorum dogmatum annualem synodum solemniter indicit, et presbyteros ac diaconos diversique ordinis clericos apud Constantiense oppidum convenire præcipit. Quibus in unum collectis, venerandus pontifex in medium surgit, factoque silentio, vitæ ipsius sancti moniam, quæ jam multos ibidem residentes dulcorumore aliquantulum permulserat, sparsim pro tempore coram omnibus recitavit. Quo facto cum maxima clericorum copia in viri Dei laudibus acclamaret, primo Augiensis cœnobii abbatem, qui etiam **C** tunc temporis cum quibusdam fratribus nobis valde charissimis illo confluxerat, ac deinde omnem illius consilii clerum episcopus commonuit, ut triduanum jejunii abstinentiam facientes, totius boni fontem in commune precarentur, quatenus pietatis suæ munere his in rebus suæ voluntatis dispositionem dignaretur perficere. Quibus dictis episcopi sententiam synodus collaudat, seque libenter ita facturam esse conclamat.

CAPUT III.

Qualiter idem episcopus sanctum corpus de sepulcro sustulerit, et oblatas ibi illasas repererit.

Inito itaque hujus synodi consilio ac peractò trium dierum jejunio, venerabilis præsul ad idem monasterium cum suis perveniens, seniore nostrum Grimaldum ^d rectorem ipsius monasterii ac Ludovic

^c Nempe concilium Maguntinum anno 813 statuerat cap. 50, ut deinceps corpora sanctorum de loco ad locum nullus præsumat transferre sine consilio principis vel (id est et) episcoporum et sanctæ synodi licentia. Utrumque præstitit Vulcandus Leodicensis episcopus in S. Hucherti translatione.

^d Præfuit ab anno dcccxli per annos triginta et unum Grimaldus abbas secularis, sub quo Harmotas

regis archicapellanum de hac re tractaturus aggre- ditur. Post amicæ vero salutationis officia cum mu- tuis inter se colloquiis vitæ illius rigorem ac miracula ob indicium sanctitatis ejus frequenter ostensa com- memorarent, monachos ejusdem cœnobii in unum convenire præcipiunt : simulque cum eis residentes, sanctum corpus de tumulo, in quo catenus jacebat, auferendum atque in sancti Galli ecclesia collocan- dum pari voto ac communi consilio omnes unani- miter decernunt. Venerabilis etiam abbas Grimaldus, quorumdam animos metu ac formidine sentiens esse permotos, confidentior cæteris effectus, infirmantium mentes consolando roborat, et paternæ affectionis studio trepidantium corda informat, astruens ex di- vinæ voluntatis dispositione procedere, quod tam multi de eodem tumulo sancti viri corpusculum desiderarent auferre. Præsul autem præclarus cum abbatem tam fiducialiter in his rebus gerere conspi- ceret, Harmotum [*al.*, Harmodum] decanum ^a una cum cæteris fratribus secum assumpsit : et ad sepul- crum accedens, lapidem superpositum remove- re, ipsumque sarcophagum in quo thesaurus pretiosi corporis jacebat, præcepit aperire. Quo facto mem- bra sanctitate plena inspiciens, monachos litaniam cantare, precibusque devotis hortatur insistere. Deinde venerandas sancti Patris exuvias humiliter deosculans, cum omni reverentia de tumulo suble- vavit, et in lectica, quæ illarum receptui paulo ante compacta fuerat, reposuit. Sub capite autem et circa pectus viri Dei quædam panis rotulæ, quæ vulgo oblatæ ^b dicuntur, ita illasæ atque ab omni corru- ptione extraneæ ab eodem episcopo inveniebantur, ut in nulla omnino parte colorem vel speciem sui amittentes, aspicientium oculis infra spatium ipsius hebdomadæ viderentur esse confectæ. Quo vero or- dine quove in tempore eo loci pervenerint, nobis quidem incognitum, Deo autem novimus esse mani- festum. Hoc tamen omnes pro certo scimus, quod per triginta quinque annos nullus mortalium ejus sepulcrum aperuit, antequam præsens episcopus mi- nisterii sui fretus auctoritate, ejusdem congregationis fratribus hoc faciendum injunxit. Idem tamen epi- scopus venerabiliter eas assumens sacro corpori ap- posuit, ipsumque corpus cum summa cautela obvo- lutum in lectica superius dicta honorifice commen- davit.

CAPUT IV.

Beati Othmari translatio, et festivitatis ejus indicta celebratio.

Post hæc igitur facto intervallo quasi horæ unius, præsul devotus hortatu Grimaldi abbatis debito cum

monachus proabbatis gessit officium, successor pos- tea factus. Lege Rathbertum, cap. 8 et seqq.

^a Is postea Grimoaldo abbati successit, anno 872, laudatus apud Rathbertum monachum in libro de-Casi- bus ejusdem monasterii cap. 9 et 10, postea inclusus, teste Anonymo Sancti Gallensi in lib. 11 de Vita Caro- listi Magni, cap. 15.

^b De oblatiis seu oblationibus quas hostias vocant,

A honore sanctum virum ex eodem oratio jubet trans- ferri. Tunc vero omnis illa monachorum congregatio albis continuo vestibus induta, dulci modulatione in Dei laudibus prorumpens, beati viri corpus læta- bunda prosequitur. Sicque per numerosæ multitu- dinis populos quos amor translationis ejus attraxe- rat, magno cum honore deductus ecclesiam S. Galli ingreditur, ac juxta ejus altare in dextera parte de- ponitur. Episcopus autem animadvertens frequen- tiam populorum, qui diversis ex partibus illo conve- nerant, aliquid de sanctitate ejus velle audire, cum propter frigoris subreptionem faucium raucedine impeditus ipse ad eos loqui non potuisse, quemdam archipresbyterum ambonem ^c conscendere, ac vice sui sermonem ad populum facere jussit : ita videlicet B ut presbyter ipse altiori paululum loco consistens ea tantum proferret, quæ sibi episcopus in vicino po- situs dicenda insinuaret. Aliquantis ergo vitæ ejus exemplis ac virtutibus coram populo brevis reci- tatis, missarum solemnia peraguntur, populisque ad sua cum gaudio revertitur : episcopus vero ipsa nocte mansit in monasterio. Mane autem facto, fra- tres in unum colligit, atque inter alia sacræ institu- tionis documenta de sancti viri meritis certus existens, confidenter præcipit, ut superveniente de- positionis ejus die Vigiliis ac missarum solemnibus honorifice perficiant, diemque illum tam ipsi quam omnis familia infra monasterium instituta in honore B. Othmari feriendo cum gaudio spiritualis lætitiæ festivum possideant. His omnibus ita, ut retulimus, peractis, præsul benignus orationibus fratrum, ac benedictione munitus, monasterium lætus egreditur.

CAPUT V.

Abbreviatio temporum in quibus commemoratæ ger- bantur res.

Quo vero temporum statu, vel sub quibus regni principibus hæc gesta fuerint, si quis pie quærendo cognoscere cupit, in hac nostræ conscriptionis serie facile poterit invenire quod quærit. Ipsa enim tem- porum statuta hoc in loco ideo conscripsimus, ut et legentium fidem custodiant, et majorem apud poste- ros vigorem sui adnotatione scriptis exhibeant. Igitur beatus Othmarus, primis temporibus Caroli patris Carlomanni et Pippini a Waltramno nobili ac potente viro ad ejusdem Caroli præsentiam adductus, D cellulam S. Galli gubernandam ab illo suscepit, ejus- que possessiones per multa annorum spatia in di- versis rebus nobiliter augmentando dilatavit. Defun- cto autem Carolo, non post multos annos filius ejus Carlomannus divino (ut putatur) amore omissis sæ- cularis pompæ deliciis, germano suo Pippino regni

actum in Præfatione ad istius sæculi tomum primum.

^c Balbus in Catholico : *Ambo pulpitem, ubi ex ambabus partibus sunt gradus, et idem dicitur Amo, Amonis, male; rectius ἀπὸ τοῦ ἀμβαίνω, ascendere. Historia Tripartita in lib. x, cap. 4, residens super ambonem, ubi solebat prius consuevit facere sermo- nem, etc.*

gubernacula reliquit, et primo Romæ, in monte Socrate, apud ecclesiam sancti Silvestri constructo monasterio regularis vitæ institutis libera colla subdidit, ac deinde in Samniam provinciam ob secretioris vitæ amorem secedens, in monasterio sancti Benedicti, quod est situm in castro Casino, reliquum vitæ tempus religiose conversando complevit^a. At vero Pippinus pater Caroli imperatoris per auctoritatem Stephani Romani pontificis deposito ac detonso^b rege Hildrico, anno ab Incarnatione Domini septingentesimo quinquagesimo quarto, indictione septima, ex præfecto palatii rex constitutus, solus Francis imperare cœpit. His ita gestis, præfatus vir Waltrannus, ad cuius possessionem cellula sancti Galli quasi hæreditario jure pertinere videbatur, comperto quod Pippinus ex Francorum consensu in regni sede fuerit collocatus, virum Dei Othmarum, sicut vitæ ejus superior libellus (*cap.* 1) edocet, iterato assumens ad palatium perduxit, atque ejusdem loci titulum ipsi Othmaro a rege commendari postulavit. Quo facto sanctus vir, multis regiæ largitatis muneribus pro ejusdem loci instructione susceptis, gaudens et tripudians ad monasterium rediit. Septimo autem anno regnante Pippino, Warini et Ruadhardi potentia injuste oppressus, plenus dierum, plenus etiam sanctitate meritorum de angustiis hujus vitæ eripitur, et pro bonorum studiis operum ad æternæ beatitudinis gaudia perducitur. Evolutis post hæc decem annis, a suis monachis ad monasterium translatus inter aram S. Joannis Baptistæ et parietem Ecclesiæ, in dextera altaris parte, honorifice commendatur : ac deinde interpositis non minus sexaginta annis, decimo septimo Kalendas Maii, in die sancto parascève Paschæ, ad oratorium S. Petri deducitur. Post hæc autem tricesimo quinto anno, Incarnationis autem Domini octingentesimo sexagesimo quarto, indictione decima tertia, sub piissimo rege Ludovico, translationem quam supra descripsimus, Grimaldus regis archicapellanus atque ipsius abbas monasterii cum Salomone Constantiensis Ecclesiæ præsule, quarta feria sub octavo Kalendarum Noveimbrium die peregit. Et, ut nos solerti studio indagare potuimus, a septimo Pippini anno, quo vir sanctus de hujus sæculi angustiis commigravit, usque ad translationem, centum et quatuor^c anni computantur.

CAPUT VI.

Incognita odoris fragrantia circa ejus corpus aspersa.

Descriptis temporibus in quibus res superius memoratæ gerebantur, nunc ad miracula veniamus, quæ post translationem quam retulimus, circa reliquias S. Othmari omnipotentis Dei virtute manifestata esse cognovimus. Venerandis sancti Patris exuviis ad basilicam S. Galli præfato ordine deportatis,

^a Excepta ultima vitæ periodo, quam Viennæ in Gallia absolvit. Lege ipsius Elogium ad ann. 755.

^b Childerici dejectio ac Pippini inauguratio per Bonifacium ex consulto Zachariæ pontificis Romani facta fuerat ante duos annos quam a Stephano papa

A continuo in ipsa nocte episcopo adhuc infra monasterium posito magna odoris suavitas in basilica S. Galli circumquaque diffusa, maxime juxta B. Othmari corpus quasi in modum nebulæ volitando redundare comperta est. Cujus odoris fragrantia cum continuatis tribus diebus ac notibus ibidem duraret, non tamen ab omnibus potuit sentiri : sed quidam nostræ congregationis fratres, qui etiam religiosiores esse videbantur, suavitatem illius degustabant, et religionis suæ auctoritate hujus rei veritatem apud cæteros commendabant. Quibus etiam odor ipse, quamvis incognitus atque eatenus inexperitus exstiterit, dulcedinem tamen balsami partim, ut asserunt, poterat imitari.

CAPUT VII.

Lucerna vitrea coram eo cœlitus incensa.

B In proximo quoque sabbato, id est quarto die a beati viri translatione, sanctum corpus post aram S. Joannis Baptistæ interim collocatur, donec nova basilica sub ejus honore dedicandi ipsius habitationi ædificaretur. Eadem ergo nocte Dominica, ecclesiæ custos cum nocturnæ celebritatis vigiliis consurgendo præveniret, more solito basilicam ingressus, cuncta ejus luminaria bene extincta reperit. Cujus vestigia presbyter quidam nostræ congregationis latenter subsecutus, cancellos basilicæ egreditur, ibique coram sacro corpore oraturus prosternitur. Consurgens vero ab oratione lucernam vitream sponte sua inibi aspexit incensam. Quo viso attentius orationi incubuit, egressusque de oratorio, nemini luminis illius administrationem tam cito indicare decrevit. De custodibus quoque ecclesiæ nullus eandem lucernam exstinxit, quia alius ab alio eam incensam esse existimavit. Illa vero clarius cæteris resplendens, tota Dominica die quasi per singula horarum spatia majori semper luminis perfundebatur abundantia. Presbyter autem cui illa cœlestis administratio luminis primitus manifestabatur, tanti signi miraculum metuens silentio opprimere, finita jam vespertina synaxi cæteris hoc fratribus indicavit. Tum multi nostrorum lumen ipsum cupientes videre propius accedunt, et prout illis visum fuerat, ignem ipsum qui quasi a medio noctis tempore ardere non destitit, nihil omnino ex liquore olei consumpsisse deprehendunt. Deinde cum ipsa lucerna quasi vehementius ardere cœpisset, oleo paulatim decrescente lux eadem semper se ipsa major existens, ac tota sequenti nocte universam S. Galli basilicam fulgoris sui immensitate perfundens, incensionem sui quasi ad octavam diei horam in secundam feriam protulit. Tunc enim custos ecclesiæ cernens eam aliquantulum minorari, finita jam missa funem quo lucerna dependebat incaute laxando submitit, sicque lux ipsa decessit. Tum vero mirum in modum sub cum duobus filiis Carolo et Carolomanno inunge-

^c Imo fere centum et quinque anni : nam Othmarum anno 759 obiisse constat ex anno septimo regni Pippini, cujus exordium Iso male revonit anno 764.

plumbo cui papyrus ^a imponebatur, cerneret ignem ejus unius digiti mensuram ex oleo consumpsisse, et eidem plumbo super se posito nihil omnino dispendii vel læsionis intulisse. Ubi quid stupendum, quidve potius sit admirandum non facile intelligere possum: hoc videlicet quod lux ipsa per se irradiata existit, an illud quod tam diu ardens nihil ex liquore olei minoravit, vel etiam id quod ignis ipse plumbi mollietatem super se positam caloris sui potentia non resolvit.

CAPUT VIII.

In vigilia festivitatis ejus alia itidem lucerna sponte sua irradiata.

Post hujus ostensionem miraculi, adveniente depositionis ejus festivitate, vespertinæ celebritatis vigiliis solemniter peragere studuimus. Quibus rite peractis, quidam de ministris ecclesiæ coronam, quæ ob ejus festivitatis gaudia coram sancto corpore incendebatur, extinxit. Et cum lucerna quæ in medio ipsius coronæ pendebat iterato vellet incendere, sponte sua subito eam aspexit esse irradiatam. Quod multi non solum ex nostra familia, verum etiam ex scholasticis atque hospitibus qui tunc temporis monasterium adierunt, se vidisse testati sunt. Cujus incensionem luminis in hoc etiam cœlitus administrari apparuit, quia cum nullus mortalium eam reflexerit, tamen ante alterius noctis medietatem acceptæ lucis gratiam moderate ardendo non amisit.

CAPUT IX.

Opificum labor in ejus solemnitate frustratus.

Devota quoque fratrum congregatio, jussionibus episcopi obtemperans, cum Dei laudibus insistendo nocturnalis officii solemnia decenter perageret, diemque ipsum omnes infra monasterium constitutos in honore S. Othmari ferari decerneret, ex ministerio cellarii tres liquorum opifices qui in artis hujus peritia cæteris etiam videbantur esse præstantiores, ex præceptoris sui jussu in cellam quæ est supra monasterium constructa laboraturi succedunt, ibique dolium quoddam vetustate et incuria dissolutum conjungere incipiunt. Collectis vero in unum tabulis cum primo fundum illius satis difficile coadunarent, easdem tabulas diligenter assignatas in circuitu erigere cœperunt, nec ullo penitus ingenio per totam fere diem laborantes eas constabilire prævaluerunt: miramque in modum semper a stationis suæ loco resiliere, omnemque artificiosæ manipulationem videbantur respuere. Tunc ipsi opifices, inclinata jam die, videntes laborem suum in nullo

A proficere, injuste se egisse cognoscunt; et post vesperam ad monasterium redeuntes, prostrati in ecclesia suam sibi stultitiam non imputari, veniam precando, deprecantur.

CAPUT X.

Quemadmodum panis odio afflictus ejus desiderio fuerit invasus.

Adolescens quidam de pago qui vocatur Elisazia ^b progenitus, qui a nativitatis exortu, sive (ut cautius loquar) a recordationis suæ tempore nusquam se panem manducasse asseruit, ad monasterium deveniens, neque panem manducans, neque aliquid ex eo unquam degustans, dimidium fere annum ibidem permansit. In cibo quoque vel potu si quidpiam panis etiam nescius deglutivit, statim cum admistione sanguinis, quod acceperat, invitus evomuit. Hic ergo a B. Othmari festivitate octava die basilicam S. Galli ingressus, cum orando altaria circumiret, ad S. Othmarum perveniens ejus suffragiis sese adjuvari ^c nota intentione precatur. Tum primo nimietate frigoris in pectore concutitur, ac deinde in modum ebrii capitis gravitate nimioque stupore circumdatur. Et cum ad gradus sacro corpori contingnos per quos crypta intratur deveniret, tanto panis desiderio anxari cœpit, ut continuo de crypta rediens, presbyterum quemdam in ipso monasterio commorantem panem sibi dare deprecetur. Idem vero presbyter, cum pro certo sciret eum antea panem non manducasse, basilicam parvulam in honorem sanctæ Dei Genitricis dedicatam ingressus, panem benedixit, illique primo parvam frustulam, quasi pro benedictione manducandam porrigit. Quam cum ille stans juxta altare deglutiret, confestim cruentata de ore ejus exsiliens post ostium basilicæ in pavimentum cecidit. Stupefactus vero presbyter quid strueret, vel cur panem eatenus sibi denegatum manducare vellet interrogat. Et cum primitus illum juxta corpus beati Othmari ejus desiderio invasum perdisceret, porrecto sibi pane festinanter ait: Ad eum locum tendito, in quo primum panis cœpisti habere desiderium, fortassis enim Deus illo in loco suæ pietatis tibi conferre dignabitur auxilium. Cujus præceptis pauperculus obediens ad ecclesiam rediit, et antequam illo perveniret, panem quem a presbytero acceperat, manducando consumpsit. Ingressus vero ecclesiam, celeriter miraculo divulgato, a multis nostrorum panem accepit, et coram sancti viri corpore sedens satis avidè comedit. Qui hucusque apud nos constitutus, consueto hominum more panem sine tædio manducat: atque hoc miraculum

^a Sic antiqui vocabant elychnium in lampade vitrea adhiberi solitum. Paulinus in Natali 3:

Clara coronantur densis altaria lychnis,
Lamina curatis adoleantur odora papyrus.

Et Gregorius Magnus in lib. 1 Dial., cap. 5. Omnes lampades ecclesie implevit aqua, atque ex more in medio papyrus posuit. Clarius Aldhelmus in prosaico libro de Virginitate, ubi de S. Narcisso episcopo agit in hæc verba: Tum vir Deo deditus liquidas fontium lymphas exorcizans et sacræ benedictionis uber-

tate secundans, stupendo virtutis spectaculo pinguescere fecit: ita duntaxat ut latex lucernarum fundibulis infusus in olei crassitudinem perniciousiter verteret, et papyrus in centro positus, velut fomes arvensis vel sevo madefactus, solito clarius lucesceret. Denique Gregorius Turonicus episcopus in lib. III de Miraculis S. Martini, cap. 50, reperit duas candelas et cera et papyro formatas.

^b Goldasto Elisaza, id est Alesatia, l'Alsace, pagus seu regio cis Rhenum, Vosago proxima.

divina pietate in se esse peractum viva voce pro- A
clamat.

CAPUT XI.

Quidam debilis sanitatis resitutus

Quidam pauperculus ex Gallorum provincia genitus, qui sinistrum genu cum pede flaccido et in sinistram partem detorto contractum atque a terra sublevatum a nativitate suæ exordio, ponderi potius quam subsidio deportabat, duobus sustentaculis inter ascellas suffultus, domus fidelium eleemosynam quæritando circumire solebat. Hic itaque eodem anno, transactis Nativitatis Dominicæ solemnibus, in pago qui dicitur *Linzgowe* constitutus, virum quemdam venerabilem sacerdotali stola indutum et vultus honestate præclarum sibi in somnis assistere, hisque se vocibus affari asseruit: Si meam, o paupercule, mansionem adires, baculum tibi donarēth, ejus adminiculo sustentatus, per inepta viarum discrimina melius incedere prævaleres. Cui ille: Domine, ait, mansionem tuam nescio, et in quibus eam partibus quærere debeam peritus ignoro. Ipse vero: Ad eum lacum, inquit, stagni hujus transfretare, illisque in locis soletet eam investigare curato, pro certo sciens, si illo perveneris, quod pro baculi receptione gaudebis. Et ut facillius eam invenire valeas, noveris me in domo alterius adhuc positum esse, ac propriæ mansionis habitaculum nondum habere. Hac visione pauper ille commotus, transgresso lacu ad eujusdam presbyteri domum quadam die sero pervenit, eademque nocte prædicti habitus virum iterato sibi assistentem, et cur tandiu in veniendo tardaret interrogantem aspexit. Ad locum interrogationem cum idem debilis ob ejusdem cuncti ignorantiam suæque debilitatis incommoda antea se non potuisse venire fateatur, ille pedem ejus nisi celeriter ad eundem locum adiret, sese abscisurum comminabatur. Hujuscemodi ergo jussionibus idem pauper obedire paratus, reddita mortalibus die, presbytero viam dictante ad monasterium properat, ibique nocte ipsa, quæ etiam tunc Dominica habebatur, in vigiliarium celebrationibus devote pernoctat. Facto autem mane, post recitatum in publica missa Evangelium, cum ad gradus quos sacro corpori configuos esse memoravimus deveniret, nervorum atque venarum juncturæ rupta cute, ac mox subsequente sanguine franguntur, et membra diu contracta divinæ operationis effectu subito corriguntur. Quorum tensionem atque fracturam æger ipse ferre non prævalens, in ipsis gradibus corruit, horrendisque vocibus perstrepsens omnes in ecclesia stantes perterruit. Quorum plurimi concurrentes eum continuo sustulerunt, cognitoque miraculo omnipotenti Deo debitas gratiarum actiones retulerunt. Pauper autem ipse eductus de ecclesia, per temporum momenta convaluit, et post aliquot dies sanus monasterio discessit.

^a Conventualem sive solemnem vocamus hanc missam, quæ publica antiquis dicebatur, in libro de Miraculis S. Bercharii, num. 49, sæculo II; privata

CAPUT XII.

Mutus loquendi officio donatus.

Post sanitatis hujus miraculum, exacto trium hebdomadarum spatio, mutus quidam in vicino territorio natus atque nutritus, quem multi nostrorum a primæva ætate locutionis officio noverant esse privatum, in Dominica itidem die in monasterium aggressus, ad corpus S. Othmari accessit, et quoddam lini globulum piæ devotionis intuitu ejus arcæ superposuit. Quo facto, subitaneò quodam impulsu cum extasi mentis terratenus dejectus, dissolutis linguæ retinaculis sanguinis copiam ex ore profudit. Quem suis ipse manibus ne in basilicæ pavementum caderet suscipiens, continuo extra ecclesiam projecit. Sicque ingenti formidine atque terrore pervasus, nemini quod sibi evenerat innotescens, cum omni festinatione monasterio digreditur, et ad mansionem suam cito perveniens, collata sibi loquendi facultate suos ibidem notos cum gaudio alloquitur. Quem ut ipsi loquentem suisque interrogationibus respondentem audierunt, non minima admiratione permoti hoc miraculum cæteris indicando celeriter divulgaverunt. Tum vero ex ejusdem loci incolis plurimos utriusque sexus in unum convenire, et ob concessam muti loquelam obstupescere, ipsumque in illorum medio positum quomodo sibi contigerit, et ubi vel quando lingua ejus soluta fuerit, cerneret enarrare. Sequenti autem die clericus quidam ex eodem loco illum assumens ad monasterium reduxit, et hujus rei veritatem per ordinem nobis indicavit.

CAPUT XIII.

Membris omnibus a natiuitate contractis meritis sancti corrigitur.

Eodem anno vir quidam, civis Anrellianensium, puerulum omnibus pene membrorum juncturis contractum atque conglobatum, piæ devotionis intuitu parvo vehiculo impositum, modo trahendo, modo coram se impellendo, tum etiam propriis humeris gestando, Romam perduxit. Paucis dierum curricula ibidem exactis inde revertitur, atque (ut ex ejus ore didicimus) Alsmanniam petere, et S. Galli monasterium adire noctu in visione commovetur. Cui illi visioni annuere desiderans, laborioso satis conatu juga Alpium superat, et quadam die imminente jam vespera diu desideratum lassus ingreditur monasterium. Qui etiam in ipso itinere quot molestias quotve incommodorum pertulerit angustias, testes fuerunt humeri, quos vectibus ejusdem vehiculi adeo attritos esse comperimus, ut multi nostrorum callos in eis duratos esse perspicerent. In primo igitur basilicæ ingressu ad corpus S. Othmari perveniens, puer ipse tendentibus sese compagum retinaculis vehiculo decidens in pavementum provolvitur, et vocibus horrendis tecta ecclesiæ complens, nimio se dolor urgeri insolito clamoris strepitu pro-

vero minor nonnunquam vocabatur, in libro de Miraculis S. Columbani, cap. 7.

testatur. Senior autem noster Grimaldus his diebus in monasterio positus cum ipsa hora præ foribus basilicæ infra claustrum consisteret, audito hujusmodi strepitu Salomonem episcopum una cum Augiensis cœnobii abbate, qui ipso die ibidem convenerant, secum assumens, ecclesiam intrat, causamque tam horrendi atque insoliti clamoris interrogat. Quid plura? Abbates cum episcopo propius accedunt, flebili ululatu puerum huc illucque in pavimento volutari cernunt, seque ipsum propriis unguibus cingente molestia lacerare et quasi discerpere perspi-

ciunt. Post longam hujuscemodi vexationem sinistra manus in volam contracta extenditur, incurvata cervix erigitur: sinistrum quoque genu cum pede ad tibiam supinato laxatur, et planta pedis dextri ab ipsis natibus quibus impressa fuerat, fracto genu cum sanguinis effusione prosiliens, episcopo etiam astante hymnumque *Te Deum laudamus* canente, corrigitur. In processu ergo temporis puer ipse ambulare cœpit, et modo in monasterio novis utens gressibus, hujus miraculi idoneus testis existit.

LIBER SECUNDUS.

PRÆFATIO.

De miraculis quæ post iteratam sancti Othmari translationem in ejus basilica sunt ostensa.

Sancti Patris nostri miracula hactenus a nobis vili sermonum schemate prolata, quanquam lectoribus benevolis ad declaranda sanctitatis ejus præconia sufficere non dubitemus, tamen quia basilicæ in ejus honorem ædificandæ paulo superius mentio incidit, qualiter peracta ejus constructione sanctus vir in eam translatus fuerit, quibusque miraculum ostensionibus sanctitatem ejus divina clementia ibidem postea manifestaverit, ne oblivione depereant, successoribus nostris breviter contradere libet, non pomposa verborum complexione supervacua laudantium gloriam aucupantes, sed dictorum tantummodo simplicitate veritatem rerum quærentibus ostendere cupientes. Neque enim nostræ, sed illius nos gloriæ potius studere condecet, qui electis suis primo bonum velle, deinde tribuit inchoare, tum etiam vires implendi suggerere, ac postremo digna eos mercede remunerans, sanctitatem eorum virtutibus et signis patenter dignatur ostendere. Quapropter ipsum per omnia tœtius boni fontem bonorumque omnium largitorem in beati patris nostri miraculis laudare desideramus, Davidicum illud dicentes: *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam (Psal. cxiii).*

CAPUT PRIMUM.

De ipsius ecclesiæ consecratione, et quomodo in ipsa translatione mutus quidam loquendi munere sit donatus.

Post translationem igitur supra memoratam, evolutis trium pene annorum spatiis, cum beati Othmari basilica studiis devote eam ædificantium decenter jam perfecta fuisset, senior noster Grimaldus Ludovici regis archicapellanus, præfatum Constantiensis Ecclesiæ præselem ad peragenda consecrationis ejus solemnia monasterium itidem venire rogavit. Quod dum fama vulgante populis in vicino

B positus compertum fuisset, videlicet quod sanctus, vir de basilica S. Galli in suum deportandus esset oratorium, sacris ejus exsequiis interesse cupientes, monasterium catervatim adire cœperunt. Episcopus autem die statuto superveniens, ecclesiam sub ipsius nomine solemniter dedicavit, ac deinde sacrati corporis membra aggressus, quasdam ex eo particulas pro reliquiis deinceps condonandis seorsum reposuit; cætera autem manu sua honorifice involvens, in sarcophago novo collocavit. Illas quoque oblatas, quas narrationi superiori in ejus tumulo retulimus fuisse repertas, eatenus incorruptas atque omnimodis illæsas perdurasse miratur, et quasdam ex eis involutas sacro itidem corpori superposuit; alias pro pyxide recondens, superventuris temporibus C pro sanctitatis ejus testimonio conservare præcepit. Post hæc autem nobis omnibus sacris vestibus solemniter paratis, præsul ipse data in altum oratione presbyteros qui astabant, virum Dei foras deportandum levare commonuit. Nec mora, cum crucibus et cereis atque thuribus sanctus vir ab ecclesia deportatur, eademque hora mutus quidam ejus, ut credimus, meritis loquendi officio muneratur. Cujus tamen persona, utpote vilis, quia nobis eatenus incognita exstiterat, ideo miraculum quod in se patratum referebat, primo credere dissimulavimus. Sed cum ex pago, qui vocatur *Arigewe*^a, se fuisse assereret, a parentibus ejus aliisque qui eum benoverant, nostrorum postea inquisitione verum hoc esse didicimus. Tum vero omnes nos laudes ac melodias canendo, comitante numerosa populorum multitudine, debita cum veneratione corpus chari Patris prosequimur. In prato autem Orientem versus constituto paululum presso gradu terratenus prostrati adoravimus, surgentesque pias ejus exuvias singulatim subire, ac superjecta velamina devotione humiliter cœpimus osculari. Quo facto, cum veneratione maxima ad monasterium properantes, sanctasque ejus reliquias in suam basilicam introducentes, gratias Deo, qui tantam nobis lætitiæ conferre dignatus

^a Goldasto *Aragoewe*. Huc facit Hebidannus in Vita S. Wiboradæ lib. II, cap. 9, in pago qui *Erigewe* nuncupatur, quem *Araris* fluvius ex uno latere præ-

terfuit, ex altero *Rhenus*. Hinc Ekkehardo dicitur pagus *Araris*, vulgo l'Ar, quam modo *Arolam* vocant Latini.

est, debita cum laude retulimus. Quanti ibi jucundantium fletus, quantique exultantium oborti fuerint singultus, nequaquam enarrare valemus: quippe qui nec ipsas Dei laudes crebris singultibus intercepti absque lacrymis proferre potuimus. Præcipueque venerandus pater noster Grimaldus tripudiantium lætitia motus a lacrymis se continere nequivit, agens Deo gratias quod suis temporibus in loco etiam sibi commendato tantum decus taliaque omnipotentis Dei beneficia videre promeruit. Ad hujus quoque lætitiæ cumulum Augiænsis cœnobii abbas cum quibusdam ipsis loci fratribus eadem hora supervenit; fratresque ex monasterio quod Campidona vocatur, ab abbate suo missi, hujusmodi exsequijs talibusque se interesse gaudiis gratulabantur. Episcopus autem interea sacras pii patris exuvias in arca saxea recondens, altario ^a supposuit: sicque missarum celebratione solemniter peracta, benedicens populum, abire permisit. Facta sunt autem hæc anno Incarnationis Dominicæ octingentesimo sexagesimo septimo, sub piissimo rege Ludovico, supra memoratis principibus pastoralis officii functione curam Ecclesiarum Dei strenue agentibus, octavo Kalendarum Octobrium die, quarta feria, indictione prima ^b. Die vero sequenti, ut honor beati viri latius etiam augmentaretur, memoratus præsul ex reliquiis ejus quas pridem hujus rei gratia seorsum eum possuisse retulimus, primo sibi tulit, deinde abbati ex Augia et fratribus de Campidona, cæterisque religionis utique ac venerabilibus viris aliquas ex eis particulas, prout sibi visum fuerat, commendavit, nobis præsentibus omnes eos sollicitè commonens, ut per omnia honorifice digneque eas tractare curarent. Quibus peractis, beati Michaelis archangeli ecclesiam consecravit: multosque sacro chrismate confirmans, salutatis fratribus lætus cum suis monasterio discessit. Altera autem die abbatem ex Augia fratresque ex Campidona cum laudibus et cantilenis ^c extra monasterium prosequentes, post fraternæ dilectionis colloquia, dato pacis osculo ad sua cum gaudio remeare permisimus.

CAPUT II.

Quod in plurimis locis circa reliquias ejus miracula multa fiunt.

Finita relatione qualiter vir beatus in suam translatus fuerit basilicam, ne fastidioso forte lectori protractus in longum sermo turbata mente rugam frontis ingereret, aliqua ex sanctitatis ejus indicis quæ ipsius clarescentibus meritis ibidem postea manifestata fuisse perspeximus, in calce hujus conscriptionis strictim ac succincte subjungere curavimus:

^a Nota morem recondendi sanctorum reliquias sub altare. Lege Præfationem ad sæculum II.

^b Inchoata scilicet Indictione prima a die vigesima quarta Septembris, quo modo explicanda indictio tertia decima supra in lib. I, cap. 5.

^c Sic viros pios antiquitus excipiebant deducebantque cum canticis sacris, præcipue vero episcopos. Athanasio Alexandrino ad Tabennensium monasterium accedenti obviam processit Pachomius

A non utique omnia quæ vel ipsi facta vidimus, vel ab aliis veraciter patrata esse comperimus huic opusculo inserentes; sed ex multis pauca, atque a nobis perspecta in unum colligere volentes. Cuncta enim hæc facile enarrari posse non credimus, præsertim cum in locis plurimis non ad nos tantum, sed ad alios quoque pertinentibus, quæ sacris ejus pignoribus ditabantur, tam multa quotidie miraculorum signa effulserint, ut nec verborum facundia proferri, nec styli instantia absque labore valeant comprehendere. Quapropter his interim omissis, ad ea tantum nos scribenda convertemus, quæ et nobiscum omnimodis facta cognovimus, et apud livoris expertæ attestations sanctitatis ejus sufficere posse confidimus.

CAPUT III.

Pedem saucius et tumefactus sanitatem indeptus est apud tumultum ejus.

Quidam paterfamilias multorum apud nos cognitione notissimus, servum quemdam habuit, qui operis quidpiam faciens casu pedem vulneravit. Pes vero ipse protinus in tumorem versus, adeo venarum contractione debilitatus est, ut ambulandi facultate penitus privaretur. Hanc ob causam sustentaculum quoddam genuculo supponens, gressum quem pedis infirmitas denegabat, per annum ferme integrum arte fulciendo sublevare curabat. Is cum ad B. Othmari suffragia venisset, ante ejus altare prostratus oravit, confestimque soluto pede relictoque sustentaculo sanus abscessit.

CAPUT IV.

Tibia suspensa protenditur.

Nec multo post alius quidam pedem cum tibia altius a terra levatum, ad posteriora contractum, non ad subsidium itineris, sed ad ponderis potius gravitudinem ferebat. Hic die quadam baculis suffultus monasterium devenit, et B. Othmari oratorium ingressus coram altari ejus stando cum orasset, pes ipse cum tibia solutus protenditur, sonitumque in modum fracti cujusdam ligni crepitando emittens corrigitur. Nec mora suo restitutus loco ferentem se ferebat, portantemque se grata mercede remunerans deportabat.

CAPUT V.

Celebre miraculum sanctimonialis illuminatæ.

Sub ipsius anni spatio sanctimonialis quædam de oppido quod Basula [*al.*, Basilea, *Bâle*] dicitur, ante annos quatuor utrisque luminibus orbata, sororis suæ ducatu ad monasterium tendendo pervenit, ibi-

cum monachis suis, eumque suscepit cum psalmis et hymnis. Monachis etiam mos erat solemnè pompa excipiendi abbates ex longinquo diuturnove itinere redeuntes. In vetustis Corbeiensium monasterii Actibus: *Abbas Romam profectus, vel in alias terras, per annum moratus, cum redierit recipitur omnibus cappis generaliter indutus cum processione.* Ita fere Udalricus in libro II Consuetudinum Cluniacensium cap. 3, a quo Corbeienses ritus suos mutuati sunt.

que tribus fere hebdomadibus cæcitatitenebris adhuc involuta permansit. Annuo autem cursu accedente festivitate, qua catholica per orbem Ecclesia sancti Spiritus adventu lætatur, in Sabbato quod præcedens eam ipsi quoque imminet; cum multitudo populi more solito orationis causa monasterium adiret,

A sanctimonialis ipsa, inter alios qui venerant, hora diei quasi quarta, ante beati viri tumbam oratoria prosternitur, ibique aliquantisper orando lamen quod amiserat recepit, multisque in unum convenientibus perspicuitate hujus miraculi magnæ admodum lætitiæ causa fuit.

ISONIS FORMULÆ.

(Vide Patrologiæ tom. LXXXVII, col. 875.)

ANNO DOMINI DCCCLXXII.

GRIMALDUS

SANGALLENSIS ABBAS.

LIBER SACRAMENTORUM

EX OPERIBUS SS. PATRUM EXCERPTUS.

(Apud Jacobum Pamelium, Liturgicon Ecclesiæ Latinæ tomo II.)

PAMELII MONITUM.

Libri hujus enim præcedenti (a) in hæc verba meminit Micrologus, de divin. Observ., cap. 60. « Fecit tamen idem Albinus in sancta Ecclesia non contemnendum opus. Nam Gregorianas orationes in libris Sacramentorum collegisse asseritur, paucis alijs adjectis, quas tamen sub obelo notandas esse indicavit. Deinde alias orationes sive præfationes, etsi non Gregorianas, ecclesiasticæ tamen celebritati idoneas, collegit, sicut prologus testatur, quem post Gregorianas orationes in medio ejusdem libri collocavit. » Hactenus ille: qui etsi Alcuino (nam idem ille Alcuinus Albinus Flaccus cognominatur) ascribat, nos tamen vetustissimorum mss. codicum sequi fidem maluimus; potest enim in Micrologo error esse librorum, quibus Grimaldi nomen erat incognitum. Sive interim huic, sive illi ascribatur, videtur certe ad eum alludere Amalarius, lib. 1, cap. 22 et 24. « Pro illo, inquit, precatur a sacerdote in Sacramentario: *Ut ab immaculato Domini fontis utero, in novam renata creaturam, progenies cælestis emergat.* » Neque enim priori, sed hoc libro continetur cerei paschalis consecratio, ejus verba latius utroque capite explicat. Cujus adeo primam institutionem perperam quidam Zosimo papæ ascribunt, cum jam diu antea, et in Hispaniis Prudentius hymno, quo etiamnum utimur, eam celebraverit, et Mediolani D. Ambrosius peculiari quoque cerei benedictione sit usus.

B Quare recte sic hac de re, no. 1, cap. 18, Amalarius: « Romanis ita agentibus, nobis quoque præceptum est a papa Zosimo benedicere cereum. » Ac si dicat antea quidem Romæ id usitatum, sed a Zosimo papa in alijs quoque omnibus Ecclesijs fieri decretum. » Verum etsi hæc παραγγωλις dicta sint, confirmant tamen quod in dicto prologo scribit Grimaldus, vestustiora pene esse Gregorianis quæ in hoc opus digressit. « Sed quia, inquit, sunt et alia quædam quibus necessario sancta utitur Ecclesia, quæ idem Pater, ab alijs jam esse edita inspiciens, prætermisit, idcirco operæ pretium duximus ea velut flores pratorum vernantes carpere et in unum colligere, atque correctæ et emendatæ, suisque capitulis prænotata, in hujus corpore codicis seorsum ponere ut in hoc opere cuncta inveniret lectoris industria quæcumque nostris temporibus necessaria esse perspeximus. » Et certe constat hujus libri complures orationes Dominicarum post Epiphaniam, Pascha et Pentecosten, ex D. Ambrosio mutuatas. Porro et alio loco alludit ad hujus libri cap. 102 Amalarius: « Habemus, inquit, scriptum in quodam Sacramentario quod officia mortuorum agenda sint circa tertiam diem, et septimam, et trigesimam. » Quæ verba deinde pulchre et late explicat, ac auctoritate Scripturarum corroborat.

(a) Intellige Sacramentarium Gregorianum, quod apud Pamelium libro Grimaldi præmittitur et recu-

sum exstat in editione nostra Operum sancti Gregorii Magni. tom. IV. EDIT. PATROL.